

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vastlegging van het startquotum voor de opleiding geneeskunde en voor de opleiding tandheelkunde
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Voorliggend voorontwerp van besluit legt het aantal studenten vast dat in 2026-2027 aan de opleidingen geneeskunde en tandheelkunde mag starten. De Vlaamse Regering trekt het startquotum voor de bacheloropleiding in de geneeskunde op van 1723 naar 1878 en het startquotum voor de bacheloropleiding in de tandheelkunde van 252 naar 277. De Vlaamse Regering doet dit binnen de contouren van de Codex Hoger Onderwijs. De Vlaamse Regering houdt bij het vastleggen van de startquota o.a. rekening met de uitval van studenten tijdens en na de basisopleidingen geneeskunde en tandheelkunde, de verrekening van de niet-opname van inschrijvingstickets en het afnemende beroepenveld. Vandaar dat de Vlaamse startquota hoger liggen dan de federale quota.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Hoger Onderwijs

Operationele doelstelling 14: Het aanbod in het hoger onderwijs actualiseren (Beleidsnota Onderwijs en Vorming 2024-2029)

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

- Besluit van de Vlaamse Regering van 22 december 2023 tot vastlegging van het startquotum voor de opleiding geneeskunde en voor de opleiding tandheelkunde.
- Formeel advies 2025-01 van de Vlaamse commissie voor de planning van het medisch aanbod

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

In artikel II.187, §4 van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 verleent de decreetgever aan de Vlaamse Regering de bevoegdheid om jaarlijks per opleiding de startquota voor de opleiding geneeskunde en de opleiding tandheelkunde aan te passen. De Vlaamse Regering kan hierbij rekening houden met volgende criteria:

- 1° het verschil tussen het aantal effectieve starters in het lopende academiejaar en het startquotum dat voor die opleiding voor dat academiejaar vooropgesteld was (de factor delta);
- 2° het aantal afgestudeerden in de masteropleiding (de factor bèta);
- 3° het aantal afgestudeerden dat een andere beroepskeuze maakt (de factor gamma);
- 4° het afnemende beroepenveld;
- 5° de opleidingscapaciteit.

De Vlaamse Regering opteert voor een aanpassing van het startquotum. Conform de bepaling van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 wordt dit middels voorliggend Besluit van de Vlaamse Regering geregeld.

De Vlaamse Regering opteert voor een startquotum van 1878 voor arts en 277 voor tandarts. De Vlaamse Regering legt hiermee het startquotum 9% hoger voor geneeskunde en 10% hoger voor tandheelkunde dan het advies van de Vlaamse Planningscommissie en ten opzichte van de huidige startquota.

VOOR DE OPLEIDING GENEESKUNDE

Concreet worden de volgende criteria voor het nieuwe startquotum arts van 2026 gehanteerd:

Het verschil tussen het aantal effectieve starters in het lopende academiejaar en het startquotum dat voor die opleiding voor dat academiejaar vooropgesteld was

Dit wordt ook de factor delta genoemd. Het startquotum voor de opleiding geneeskunde dat voor academiejaar 2025-2026 was vooropgesteld bedraagt 1723. Het aantal effectieve starters bedraagt 1703. Het verschil bedraagt dus 20.

Het aantal afgestudeerden in de masteropleiding

Dit wordt ook de factor bèta genoemd. Het gaat om de uitval van studenten die de bacheloropleiding gestart zijn, maar niet het masterdiploma behalen (als fractie van het totaal aantal startende studenten in de bacheloropleiding in die cohorte).

De factor bèta wordt berekend op basis van gegevens uit de Databank Hoger Onderwijs. Voor de berekening van de factor bèta bekijken we een vijfjarig gemiddelde. We vertrekken hiervoor van het academiejaar van de start in de opleiding, waarbij de student twee jaar extra gehad heeft om het masterdiploma te behalen en nemen dan de vier voorgaande academiejaren van de start van het traject mee.

Voor de opleiding geneeskunde is de factor β gelijk aan 0.092, wat dus betekent dat 9,20% van de studenten uitvalt tijdens de bachelor- en masteropleiding geneeskunde en geen masterdiploma arts behaalt.

Het aantal afgestudeerden dat een andere beroepskeuze maakt

Dit wordt ook de factor gamma genoemd. Het gaat om het aantal afgestudeerde masters dat niet in een gecontingenteerde vervolg- of beroepsopleiding verdergaat en een andere beroepskeuze maakt, vb. master na master in het domein van maatschappelijke gezondheidszorg, het onderzoek, de industrie, de overheid, of het buitenland (als fractie van het totaal aantal afgestudeerde masters in dat jaar).

Voor de opleiding geneeskunde is de factor γ gelijk aan 0,0730, wat dus betekent dat 7,30% van de afgestudeerde masters artsen niet doorstroomt naar een gecontingenteerde vervolgopleiding. Deze cijfers werden berekend op basis van de tabellen van het jaarverslag 2024 van de federale planningscommissie.

Het afnemende beroepenveld

De federale quota vormen de basis van de berekening van de Vlaamse startquota. Voor de artsen is de basis het quotum van 1378 artsen, vastgelegd in het Koninklijk besluit van 10 juli 2025 tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 juni 2008 betreffende de planning van het medisch aanbod, met het oog op het vaststellen van de quota voor artsen voor het jaar 2031 (maar de cohort die start in 2026-2027 studeert af in 2032!).

Daarnaast wil de Vlaamse Gemeenschap het opgebouwde tekort van 1040 eenheden (niet-opgenomen RIZIV-nummers uit het verleden, cf. Koninklijk Besluit van 5 mei 2019 tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 juni 2008 betreffende de planning van het medisch aanbod) sneller aflossen door gebruik te maken van de mogelijkheid om haar quotum te verhogen om de te weinig in het verleden opgeleide artsen te recupereren.

Bijkomend ziet de Vlaamse Regering nog steeds een groot tekort aan artsen. Demografische evoluties zoals de vergrijzing zorgen voor een stijgende zorgvraag. Die zorgvraag richt zich vooral op bepaalde knelpuntspecialisaties en op specifieke regio's en gebieden. De Vlaamse Regering maakt zich zorgen om de lange wachttijden voor patiënten en wenst daarom het aantal artsen te verhogen.

Opleidingscapaciteit

Aangezien er zich aan de Vlaamse universiteiten geen manifeste problemen voordoen met de opleidingscapaciteit voor geneeskunde, werd dit criterium niet apart in rekening gebracht voor de startquota van 2026.

De Vlaamse Regering onderzoekt wel de mogelijkheid om de spreiding over de verschillende universiteiten te verbeteren.

Conclusie

De Vlaamse Regering wenst het startquotum geneeskunde met 9% te verhogen om de tekorten in de knelpuntspecialisaties zoals huisartsen aan te pakken. Het startquotum voor geneeskunde wordt vastgelegd op **1878 voor de opleiding in de geneeskunde**.

De Vlaamse Regering zal bekijken hoe de 9% bijkomende artsen aan de hand van de subquota expliciet toegewezen kunnen worden aan bepaalde knelpuntspecialisaties. Deze werkwijze zorgt ervoor dat de huidige tekorten aangepakt worden en de wachttijden in de toekomst zullen verminderen. Dit creëert ook meer ruimte voor niet-gecontingenteerde vervolgopleidingen, waardoor er bijvoorbeeld meer onderzoek en innovatie kan zijn.

De Vlaamse Regering heeft ook het voornemen om de tekorten in bepaalde regio's hiermee aan te pakken en zal verder onderzoeken hoe de geografische spreiding geoptimaliseerd kan worden. Door meer opleidingsplaatsen te voorzien zal ook de verhouding tussen binnenlandse en buitenlandse artsen op de markt verbeterd worden.

VOOR DE OPLEIDING TANDHEELKUNDE

Concreet worden de volgende criteria voor het nieuwe startquotum tandarts van 2026 gehanteerd:

Het verschil tussen het aantal effectieve starters in het lopende academiejaar en het startquotum dat voor die opleiding voor dat academiejaar vooropgesteld was

Dit wordt ook de factor delta genoemd. Het startquotum voor de opleiding tandheelkunde dat voor academiejaar 2025-2026 was vooropgesteld bedraagt 252. Het aantal effectieve starters bedraagt 261. Het verschil bedraagt dus -9.

Het aantal afgestudeerden in de masteropleiding

Dit wordt ook de factor bèta genoemd. Het gaat om de uitval van studenten die de bacheloropleiding gestart zijn, maar niet het masterdiploma behalen (als fractie van het totaal aantal startende studenten in de bacheloropleiding in die cohorte).

De factor bèta wordt berekend op basis van gegevens uit de Databank Hoger Onderwijs. Voor de berekening van de factor bèta bekijken we een vijfjarig gemiddelde. We vertrekken hiervoor van het academiejaar van de start in de opleiding, waarbij de student twee jaar extra gehad heeft om het masterdiploma te behalen en nemen dan de vier voorgaande academiejaren van de start van het traject mee.

Voor de opleiding tandheelkunde is de factor β gelijk aan 0.118, wat dus betekent dat 11,80% van de studenten uitvalt tijdens de bachelor- en masteropleiding tandheelkunde en geen masterdiploma tandarts behaalt.

Het aantal afgestudeerden dat een andere beroepskeuze maakt

Dit wordt ook de factor gamma genoemd. Het gaat om het aantal afgestudeerde masters dat niet in een gecontingenteerde vervolg- of beroepsopleiding verdergaat en een andere beroepskeuze maakt, vb. in het domein van het onderzoek, de industrie, de overheid, of het buitenland (als fractie van het totaal aantal afgestudeerde masters in dat jaar).

Voor de opleiding tandheelkunde is de factor γ gelijk aan 0,1319, wat dus betekent dat 13,19% van de afgestudeerde masters tandartsen niet doorstroomt naar een gecontingenteerde vervolgopleiding. Deze cijfers werden berekend op basis van de tabellen van het jaarverslag 2024 van de federale planningscommissie.

Het afnemende beroepenveld

De federale quota vormen de basis van de berekening van de Vlaamse startquota. Voor de tandartsen is de basis het quotum van 199 tandartsen, vastgelegd in het Koninklijk besluit van 10 juli 2025 tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 juni 2008 betreffende de planning van het aanbod van de tandheelkunde, met het oog op het vaststellen van de quota voor tandartsen voor het jaar 2030 (maar cohorte die start in 2026-2027 studeert af in 2031!).

Daarnaast wil de Vlaamse Gemeenschap het gecumuleerd overschot van -118 eenheden (niet-opgenomen RIZIV-nummers uit het verleden, cf. tabel 34 van het jaarverslag 2022 van de federale

planningscommissie) aflossen door gebruik te maken van de mogelijkheid om haar quotum te verhogen om de te weinig in het verleden opgeleide tandartsen te recupereren.

Bijkomend ziet de Vlaamse Regering nog steeds een groot tekort aan tandartsen. De Vlaamse Regering maakt zich zorgen om de lange wachttijden voor patiënten en wenst daarom het aantal tandartsen te verhogen.

Opleidingscapaciteit

De Vlaamse Planningscommissie waarschuwt ervoor dat de opleidingscapaciteit in tandheelkunde stilaan bereikt is. De Vlaamse Regering heeft goedkeuring gegeven voor het openen van een derde tandartsenopleiding aan de VUB. De VUB laat weten dat de implementatie ten vroegste voor academiejaar 2027-2028 zal zijn.

De Vlaamse Regering onderzoekt ook de mogelijkheid om de spreiding over de verschillende universiteiten te verbeteren.

Conclusie

De Vlaamse Regering wenst het startquotum tandheelkunde met 10% te verhogen om de tekorten aan te pakken. Het startquotum voor tandheelkunde wordt vastgelegd op **277 voor de opleiding in de tandheelkunde**.

Deze werkwijze zorgt ervoor dat de huidige tekorten aangepakt worden en de wachttijden in de toekomst zullen verminderen. Dit creëert ook meer ruimte voor niet-gecontingenteerde vervolgopleidingen, waardoor er bijvoorbeeld meer onderzoek en innovatie kan zijn.

De Vlaamse Regering heeft ook het voornemen om de tekorten in bepaalde regio's hiermee aan te pakken en zal verder onderzoeken hoe de geografische spreiding geoptimaliseerd kan worden.

Ook de kwaliteit van de zorg zal dankzij dit initiatief verbeteren: de verhouding tussen binnenlandse en buitenlandse tandartsen op de markt zal verbeteren en de druk op de tandartsen zal verminderen waardoor er meer ruimte komt voor bijscholing en opleiding.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

De artikelen behoeven geen verdere commentaar.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Ingegeven door onder meer de uitval van studenten tijdens en na de basisopleidingen geneeskunde en tandheelkunde, de verrekening van de niet-opname van inschrijvingstickets en het afnemende

beroepenveld, wordt voorgesteld om de startquota te verhogen van 1723 naar 1878 voor arts en van 252 naar 277 voor tandheelkunde. Dit is een verhoging van 9% voor geneeskunde en 10% voor tandheelkunde ten opzichte van het advies 2025-01 van de Vlaamse Planningscommissie en ten opzichte van de huidige startquota.

Het financieringsmodel van het hoger onderwijs is een model waarbij een vooraf vastgesteld budget verdeeld wordt over de instellingen op basis van verschillende parameters. Een beperkte verhoging van het aantal studenten zal dus niet rechtstreeks leiden tot een verhoging van het vereiste budget.

De werkingsmiddelen van de universiteiten werden vanaf het begrotingsjaar 2024 in het kader van de grotere instroom van studenten in de opleidingen geneeskunde en tandheelkunde verhoogd. Deze verhoging werd vastgelegd in het artikel 65 van het programmadecreet 2023.

Deze recurrente bijkomende middelen worden verdeeld over de universiteiten die een bacheloropleiding aanbieden in het studiegebied Geneeskunde of Tandheelkunde volgens volgende berekening:

1° een **sokkel van 200.000 euro** voor elk van de desbetreffende universiteiten;

2° een variabel deel voor elk van de desbetreffende universiteiten op basis van het gemiddeld aantal opgenomen studiepunten over de academiejaren t-7/t-6 tot en met t-3/t-2 waarvoor studenten onder **diplomacontract** zich hebben ingeschreven voor een of meer van de volgende opleidingen:

- a) bachelor in de geneeskunde;
- b) master in de geneeskunde;
- c) master in de huisartsengeneeskunde;
- d) master in de specialistische geneeskunde;
- e) bachelor in de tandheelkunde;
- f) master in de tandheelkunde.

In 2023 is eenmalig €15 miljoen middelen geïnvesteerd in de geneeskundefaculteiten om hun capaciteit op te krikken. Vanaf 2024 is er een recurrente investering van €10 miljoen per jaar in de opleidingen geneeskunde (en tandheelkunde).

De inspectie van Financiën verleende haar positief advies en de minister van Financiën verleende het begrotingsakkoord op voorwaarde dat de budgettaire weerslag wordt opgevangen binnen de beschikbare kredieten en dit geen aanleiding geeft tot een meervraag in de toekomst.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Er is geen impact op het personeel van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Er is geen weerslag op de financiën van de lokale besturen, noch op het personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de ontvangsten, de investeringen of de schuld.

4 VERDER TRAJECT

Na principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering wordt het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering voor advies voorgelegd bij de Raad van State.

Er is een verzoek om spoedbehandeling ingediend, gemotiveerd door de omstandigheid dat de inschrijvingen voor de toelatingsexamens starten op 2 maart, het belang van het tijdig informeren van de deelnemers en de deadline van 1 maart vermeld in de Codex Hoger Onderwijs voor het vastleggen van de startquota.

5 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vastlegging van het startquotum voor de opleiding geneeskunde en voor de opleiding tandheelkunde;
- 2° de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van vijf werkdagen, met toepassing van artikel 84, §1, 3°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen

Caroline GENNEZ